

ระบอบประชาธิปไตยกับการสร้างความปรองดอง

Democracy Regime and The Reconciliation Enhancement

วิทยา จิตนุพงศ์

Wittaya Jitnupong

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University, Thailand

Email: wittaya.jitnupong@gmail.com

Received: April 29, 2021

Revised: April 30, 2021

Accepted: April 30, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอการสร้างความปรองดองตามหลักการประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการศึกษาความหมายของการสร้างความปรองดอง ความหมายของระบอบประชาธิปไตย หลักการของประชาธิปไตย องค์ประกอบของประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ การยึดหลักกฎหมาย การปฏิบัติตามเสียงข้างมาก และการมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษาพบว่า การสร้างความปรองดองควรเริ่มที่ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างบรรยากาศแห่งการปรองดองด้วยการไม่รวบรัด ใช้เสียงข้างมากเพื่อหาทางออก เปิดเวทีให้ทุกฝ่ายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความเป็นไปได้ในการสร้างความปรองดอง โดยอาศัยเวลาในการแก้ไข เยียวยาบาดแผลทางจิตใจรวมถึงเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายตามหลักมนุษยธรรม หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือปะทะกัน ลดความเกลียดชัง ลดความทกรม ใช้เหตุผลโดยไร้อคติ ไม่เลือกปฏิบัติ สร้างความไว้วางใจ ปฏิบัติอย่างเปิดเผย ยุติธรรม ปล่อยวาง ฟื้นฟูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคู่ขัดแย้ง สื่อสารข้อเท็จจริง ทบทวนกระบวนการยุติธรรม ตระหนักถึงผลของความขัดแย้ง การปฏิรูปและกำกับบทบาทสื่อ ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองทุกฝ่าย สื่อมวลชน และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง สามารถนำไปใช้สร้างความเข้าใจ สร้างความเชื่อถือและยึดมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การสร้างความปรองดอง, ระบอบประชาธิปไตย, การปฏิบัติตามเสียงข้างมาก

Abstract

This academic article presents the development of reconciliation under democracy and examines the definitions of reconciliation, democracy, principles of democracy, elements of democratic elements, including rule of law, majority rule, and participation. The results showed that reconciliation should begin with the government, oppositions, and all parties involved in

establishing the atmosphere of amicable harmony and the majority to find out the appropriate solutions, opening a forum for all parties to exchange and share ideas, and building possibilities for reconciliation, time required to solve and remedy psychological wounds and damages incurred to those all suffering parties under humanitarian intervention, avoid confrontation or clashes, reducing a hatred, reducing a discourse, unbiased reasoning without discrimination, building trust, open and fair treatment, inner peace, restored and promoted relationships between conflicting partners, communicating facts, reviewing the justice system, awareness of the conflict consequences, media role reform and regulation. In this study, the government, oppositions, political parties, all political groups, mass media and the general public involved in the conflict should be exposed to create understanding, building trust, and adherence to the democratic regime under constitutional monarchy appropriately.

Keywords: The Reconciliation Enhancement, Democracy Regime, majority rule.

บทนำ

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนำสังคมไทยสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่ยืดเยื้อและการเผชิญหน้าอย่างรุนแรง ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองที่เกิดจากความต้องการแสวงหาอำนาจทางการเมือง รวมทั้งแนวคิดและการดำเนินนโยบายของพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน เช่น นโยบายเสรีนิยม นโยบายประชานิยม นโยบายกระจายอำนาจ นโยบายรวมศูนย์อำนาจ นโยบายแบ่งแยกแล้วปกครอง นโยบายสังคมนิยม นโยบายประชาธิปไตยในการนำหลักการและกระบวนการปรองดองมาใช้ในสังคมไทย (กลุ่มงานบริการวิชาการ 3, 2557) ซึ่งการปรองดองมีความสัมพันธ์กับระบบการเมือง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมานานไม่สามารถจัดการได้ภายในระยะเวลาอันสั้น แต่จำเป็นต้องใช้กระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการเปิดการเจรจาระหว่างกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้กลไกช่วยเหลือเยียวยาจนทุกกลุ่มในสังคมสามารถกลับมาดำรงอยู่ร่วมกันได้ด้วยความอดทนต่อความหลากหลาย ดังนั้น ความขัดแย้งเป็นสิ่งปกติธรรมดาในสังคมซึ่งจะก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการพัฒนาที่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการของคนในสังคม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2546) ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับที่ มอร์ริส (Morris, 2004) ได้กล่าวไว้ว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเสมอและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ความขัดแย้งบางครั้งก่อให้เกิดประโยชน์ในการได้แนวคิดใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือในบางครั้งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงก็ได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับกระบวนการในการจัดการกับความขัดแย้งนั้น มัวร์ (Moore, 2003) ได้แบ่งความขัดแย้งออกเป็น 5 ประเภท คือ (1) ความขัดแย้งด้านข้อมูล (Data Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการมีข้อมูลมากหรือน้อยเกินไปทำให้การประมวลผลมีความผิดพลาด มีความแตกต่างของการเก็บและศึกษาข้อมูล มีการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันในปัญหาเรื่องเดียวกัน ซึ่งอาจจะมาจากการรับรู้ที่แตกต่างกัน สุดท้ายก็นำมาซึ่งความขัดแย้ง เช่น การออกข่าวลือ เป็นต้น (2) ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ (Interests Conflict) การมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำกัดบน

โลกบนโลกนี้ล้วนแต่ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างต้องการที่จะครอบครองผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งเงิน ตำแหน่ง หรืออำนาจ ผลที่ตามมา คือ ความขัดแย้ง (3) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict) เกี่ยวข้องกับเรื่องอำนาจ การใช้อำนาจ การแย่งชิงอำนาจ การกระจายอำนาจ รวมไปถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ และระบบต่างๆ ความไร้เสถียรภาพในระบบการเมืองไทยสะท้อนให้เห็นว่ามีจุดบกพร่องบางประการที่แฝงอยู่ในโครงสร้างการเมืองระดับชาติและระดับการเมืองภาคประชาชน จึงทำให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทยมีความผิดพลาด และส่งผลกระทบต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2558, หน้า 5-6) (4) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) ที่เกิดจากอารมณ์ ความรุนแรง และพฤติกรรมเชิงลบต่างๆ อันนำมาซึ่งความเข้าใจผิด และ (5) ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Values Conflict) เกิดขึ้นจากความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติความเป็นมาที่แต่ละคนได้รับการหล่อหลอมมาจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กจนเป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้หากมองด้านความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐที่มีอำนาจเหนือ (super ordination) กับประชาชนที่มีอำนาจด้อยกว่า (subordination) โดยหลักแล้วผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าจะพยายามรักษาโครงสร้างสถานะเดิมที่เป็นอยู่ (status quo)

การสร้างความปลอดภัย เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยกและสร้างความไว้วางใจ เพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง โดยผ่านการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีต การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัย ตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน (Abu-Nimer, 2001) กระบวนการสร้างความปลอดภัย คือกระบวนการเยียวยาบาดแผลของทั้งผู้กระทำและผู้กระทำ ภายหลังเหตุการณ์ความรุนแรง และเป็นการยุติความสัมพันธ์ด้านลบต่อกัน ไม่นำไปสู่ความเป็นศัตรู ในหลักการแล้วบุคคลที่สามเท่านั้นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้กระทำได้ ทั้งนี้ ผู้กระทำสามารถให้อภัย หรือเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ได้รับการลงโทษ หรือแม้แต่การล้างแค้น สำหรับผู้กระทำผิดอาจจะยอมรับผิด หรือถูกลงโทษจากผู้กระทำก็เป็นไปได้ (Galtung, 1990) ขณะเดียวกัน การสร้างความปลอดภัย (Reconciliation) เป็นกระบวนการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ที่เคยแตกแยก ต่อสู้ และปะทะกัน ทั้งในระดับความคิดและในระดับการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ ในการตกลงเพื่อเข้าสู่การเจรจาสันติภาพ (peace talk) ระหว่างกลุ่มต่างๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรง และทำการสร้างองค์กรหรือสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยในการเข้ามาช่วยปรองดองและต่อรองอำนาจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะรวมถึงการใช้มาตรการออกกฎหมายนิรโทษกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือเยียวยาความเสียหายโดยเริ่มจากการแสวงหาความจริงในอดีต สาเหตุ ความไม่เป็นธรรมในสังคม การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนจากความขัดแย้ง การแสวงหาข้อเท็จจริงของ ความคิดแต่ไม่หาคนผิด และการจัดสรรอำนาจใหม่ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ แต่ควรระลึกด้วยว่าการใช้กฎหมายนิรโทษกรรมแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การปรองดองอย่างแท้จริงได้ การปรองดองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้นตอของความขัดแย้งในสังคมได้รับการแก้ไข การจะเริ่มแก้ไขได้ก็โดยการพิสูจน์ทราบ บันทึก และชี้แจงข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะสังคมมีสิทธิในการเข้าถึงความจริง การรับทราบความจริงจึงจะนำมาสู่ความเข้าใจ การให้อภัย และเมื่อนั้นการปรองดองจึงจะเกิดขึ้นได้ ดังนั้น การปรองดอง เป็นการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมที่เคยแตกแยก ต่อสู้ และปะทะกัน ทั้งในระดับความคิดและในระดับการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ ในการตกลงเพื่อเข้าสู่การเจรจาสันติภาพ (peace talk) ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยไม่ใช้ความ

รุนแรง และทำการสร้างองค์กรหรือสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยในการเข้ามาช่วยปรองดองและต่อรองอำนาจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสร้างความปรองดองอยู่บนพื้นฐานของการลดความเกลียดชัง ความไว้วางใจ การให้อภัย และความรับผิดชอบ ทั้งนี้การจะทำให้เกิดความปรองดองได้นั้นต้องสอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การสร้างความปรองดองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วย (1) การยึดหลักกฎหมาย (2) การปฏิบัติตามเสียงข้างมาก และ (3) การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปรองดองแห่งชาติซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

การสร้างความปรองดอง

การสร้างความปรองดองเป็นกระบวนการต่างๆ ที่ป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นซ้ำอีกครั้งด้วยการสร้างสันติภาพเพื่อหยุดยั้งวงจรความรุนแรงและสร้างสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยให้กลับคืนมาอีกครั้ง แต่ในทางปฏิบัติไม่ใช่นักที่จะทำให้เกิดความปรองดองตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของการปรองดอง นั้นเป็นเพราะการปรองดองไม่สามารถแยกออกจากสังคมที่มีความขัดแย้งและหวาดกลัวอย่างรุนแรงได้ การปรองดองเป็นกระบวนการที่ยากยาวนาน ไม่อาจคาดเดาได้ เกี่ยวข้องกับการวางแผนอย่างมีขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยใช้แนวทางสันติแทนการแก้แค้นรวมทั้งเป็นการจัดการความทรงจำร่วมกัน และสร้างการอธิบายจากมุมมองต่าง ๆ ของคู่ขัดแย้งอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอบูนิเมอร์ (Abu-Nimer, 2001) ได้อธิบายว่า การสร้างความเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยกและสร้างความไว้วางใจเพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง โดยผ่านการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีต การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัย ตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน เช่นเดียวกับแนวคิดของ กัลป์ตุง (Galtung, 1990) ที่กล่าวว่า กระบวนการสร้างความปรองดองเป็นกระบวนการเยียวยาบาดแผลของทั้งผู้กระทำและผู้กระทำภายหลังเหตุการณ์ความรุนแรง และเป็นการยุติความสัมพันธ์ด้านลบต่อกัน ไม่นำไปสู่ความเป็นศัตรู ซึ่งโดยหลักการจากแนวคิดของ กัลป์ตุง (Galtung, 1990) เชื่อว่า บุคคลที่สามเท่านั้นที่จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้กระทำได้ ทั้งนี้ ผู้กระทำสามารถให้อภัย หรือเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ได้รับการลงโทษ หรือแม้แต่การล้างแค้น สำหรับผู้กระทำผิดอาจจะยอมรับผิด หรือถูกลงโทษจากผู้กระทำก็เป็นไปได้

ขณะเดียวกัน การปรองดอง ยังเป็นการตกลงกันด้วยแนวทางไกล่เกลี่ย เพื่อจะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม ซึ่งแนวคิดนี้เกิดขึ้นเมื่อนักคิดหรือนักการเมืองกลุ่มหนึ่งเห็นว่าสังคมที่ดำรงอยู่มีความขัดแย้งกันเกินไป จึงหาวิธีการรอมชอมเพื่อลดหรือแก้ไขความขัดแย้งให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2555) ซึ่งในสังคมที่ก้าวหน้านักถือว่าวิธีการแบบประชาธิปไตยเป็นวิธีการรอมชอมแบบหนึ่ง คือการยอมรับความแตกต่างทางการเมืองในสังคมแต่อนุโลมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากในเวลาที่กำหนด ขณะที่ อติเทพ ไชยสิทธิ์ (2555) กล่าวว่า การปรองดองเป็นการผสมผสานผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างพลังทางสังคม 2 กลุ่มในสังคม คือ กลุ่มผู้มีอำนาจรัฐ และกลุ่มผู้อยู่ใต้อำนาจรัฐ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเพียงแค่คู่กรณีเดิมเท่านั้นที่มีบทบาทในกระบวนการ

ปรองดองนี้ การสลับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนผ่านเกิดขึ้นได้ และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในการสร้างความปรองดอง การผสมประโยชน์ เป็นความพยายามจะสร้างเสถียรภาพทางอำนาจให้กับกลุ่มผู้มีอำนาจรัฐซึ่งมีจำนวนน้อย แต่มีพลังอำนาจทางการเมืองสูง แต่เสถียรภาพส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกลุ่มพลังทางสังคมอีกกลุ่มหนึ่ง นั่นคือการควบคุมผู้อยู่ใต้อำนาจรัฐให้ไม่กระด้างกระเดื่อง หรือเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัวในระดับไม่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันยังเป็นความพยายามลดระดับความตึงเครียดของสังคมลง ด้วยการให้ความยุติธรรมบางประการกับผู้อยู่ใต้อำนาจรัฐซึ่งมีจำนวนมากแต่มีพลังอำนาจทางการเมืองต่ำ แต่จะมีเสถียรภาพสูงก็ต่อเมื่อรวมพลังกัน

นอกจากนี้ อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ (2555) อธิบายว่า การปรองดองเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการเจรจาต่อรอง นำไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกัน โดยเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดความปรองดองได้นั้นประกอบด้วย สายใยของความสัมพันธ์ทางสังคม และความเสมอภาคเชิงสัมพันธ์ นั่นคือ ทุกสังคมย่อมไม่ได้เสมอภาคกันในทุกเวลา แต่เมื่อมีวิกฤติจำเป็นต้องแก้ไขความขัดแย้งให้เกิดการปรองดองจะต้องทำให้เกิดการพูดคุยเจรจาจัดการแก้ไขปัญหาโดยต้องทำให้เกิดความรู้สึกเสมอภาคขึ้นมาในระดับที่คู่ความขัดแย้งสามารถยอมรับกันได้

จากความหมาย แนวคิด ทฤษฎี จึงสรุปได้ว่า การปรองดอง หมายถึง การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมที่เคยแตกแยก ต่อสู้ และปะทะกัน ทั้งในระดับความคิดและในระดับการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ ในการตกลงเพื่อเข้าสู่การเจรจาสันติภาพ (peace talk) ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรง และทำการสร้างองค์กรหรือสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยในการเข้ามาช่วยปรองดองและต่อรองอำนาจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในที่นี้อาจจะรวมถึงการใช้มาตรการออกกฎหมายนิรโทษกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือเยียวยาความเสียหายโดยเริ่มจากการแสวงหาความจริงในอดีต ประกอบด้วย การลดความเกลียดชัง การสร้างความไว้วางใจ การให้อภัย และยอมรับผิดชอบ

ความเกลียดเป็นรูปแบบความไม่ชอบอย่างสุดขีด ซึ่งเป็นระจกสะท้อนของรูปแบบที่ สุดขีดของความกลัว หรือ phobia ซึ่งปฏิกิริยาตอบโต้แรกเมื่อมนุษย์เกิดความรู้สึกกลัว คือ การหนี (flee) ไม่ใช่การต่อสู้ ต่างจากความรู้สึกโกรธ เมื่อมนุษย์โกรธ ปฏิกิริยาแรกคือการต่อสู้ และเมื่อประเมินว่าสู้ไม่ได้ปฏิกิริยาต่อมาจึงเป็นการหนี และเมื่อพิจารณาการโต้ตอบของมนุษย์เมื่อเกิดความรู้สึกเกลียดจะพบว่าปฏิกิริยา คือ การกำจัดสิ่งที่เป็นต้นตอของความเกลียดออกไปดอซีเออร์ (Dozier, 2003) ซึ่งอารมณ์เกลียดมีความซับซ้อนแตกต่างจากอารมณ์อื่นๆ ทั่วไป เพราะไม่มีคุณลักษณะของอารมณ์ที่แสดงออกมาชัดเจน ซึ่งมนุษย์จะมีปฏิกิริยาตอบโต้กับบางคนด้วยความรู้สึกเกลียดชังเมื่อคนนั้นรู้สึกว่าคุณตนเองติดกับ ไม่มีทางหนี จนมุม รวมไปถึงการที่บุคคลนั้นรู้สึกว่าไม่สามารถควบคุมอะไรได้ มนุษย์จะรู้สึกติดกับได้เมื่อถูกโจมตีจากคนอื่นโดยที่ไม่สามารถหลบหนีได้ ดอซีเออร์ (Dozier, 2003) ขณะเดียวกัน พิงรรอง รามสูต (2556) กล่าวว่า ความเกลียดชัง หมายถึง การใช้คำพูดหรือการแสดงออกทางความหมายใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโจมตีกลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคล โดยมุ่งไปที่ฐานของอัตลักษณ์ซึ่งอาจจะติดตัวมาแต่ดั้งเดิม หรือเกิดขึ้นภายหลังก็ได้ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว สถานที่เกิด/ที่อยู่อาศัย อุดมการณ์ทางการเมือง อาชีพ หรือลักษณะอื่นที่สามารถทำให้ถูกแบ่งแยกได้ การแสดงความเกลียดชังที่ปรากฏอาจเป็นการเหยียดหยามศักดิ์ศรี หรือลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือยุยงส่งเสริมให้เกิดความเกลียดชัง ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงด้วยก็ได้ เช่นเดียวกับ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2558) อธิบายว่า ความเกลียดชังครอบคลุมทั้งการพูด การเขียน การกระทำ หรือการแสดงออกใด ๆ ที่ทำโจมตี ดูถูก เหยียดหยามบุคคลหรือกลุ่ม

ในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สีผิว ความพิการ ความศรัทธา และรสนิยมทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ การพูดในเชิงดูถูก ล้อเลียน เสียดสี การเขียนโดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้บางกลุ่มด้อยค่าลง การวาดภาพ ล้อเลียนในเชิงดูถูก การแสดงออกโดยใช้ท่าทางหรือภาษาภายในเชิงดูหมิ่น เยาะเย้ย ถากถาง และการกระทำในลักษณะกีดกันหรือสองมาตรฐาน ด้วยเหตุที่คนเหล่านั้นมีความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ผิว ความพิการ และการมีรสนิยมเพศเดียวกัน ล้วนแล้วอาจเข้าข่ายเป็นการสร้างความเกลียดชังได้ทั้งสิ้น

ความไว้วางใจ (trusting) เป็นความเชื่อถือไว้วางใจ (trusting belief) ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเชื่อถือ (trusting intention) แม็คไนท์ และ เชอร์เวเนีย (McKnight, & Chervany), 2001) ซึ่ง นิวแมนท์ (Newman, 2001, pp. 99-100) มองว่า ความไว้วางใจมีลักษณะเบี่ยงเบนอยู่ระหว่างสิ่งกระตุ้นภายนอก กับมโนทัศน์ของกลุ่มหรือของแต่ละบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจ โดยที่ เรย์นา และเรย์นา (Reina, & Reina, 1999) กล่าวว่า ความไว้วางใจ เป็นความเชื่อมั่นระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่ายในผลของการกระทำที่ได้ตกลงหรือทำการสัญญาไว้ ซึ่งต้องมีการติดต่อสื่อสารที่ซื่อตรงและจริงใจต่อกัน เป็นความคาดหวังในความสามารถของอีกฝ่ายและเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับ เกลเลอร์ (Geller, 1999) วิทเนีย (Whitney, 1994) คุสท์ ลูห์แมน (Luhmann, 1979, p. 4) และ วอลล์ (Cook, & Wall (1980) กล่าวว่า ความไว้วางใจเป็นความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ ความสามารถ ลักษณะนิสัยและความจริงของบุคคล หรือสิ่งที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเท่านั้น รวมทั้งเป็นความเชื่อมั่นว่าบุคคลนั้นเป็นคนดี ส่วน โรบินสัน (Robinson, 1996), เมเยอร์, เดวิส และ ชูร์แมน (Mayer, Davis, & Schoorman (1995, pp. 709-734) และ ร็อทเตอร์ (Rotter, 1967) อธิบายว่า ความไว้วางใจเป็นความตั้งใจกระทำต่อผู้อื่นบนพื้นฐานความคาดหวังในทางบวกไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำ หรือการตัดสินใจที่จะกระทำตามสมควรแล้วแต่โอกาส ภายใต้เงื่อนไขของความเสี่ยงและการพึ่งพากัน โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือประกอบด้วย ความสามารถ (ability) ความซื่อสัตย์ (integrity) และความมีคุณธรรม (benevolence)

นอกจากนี้ กิดเดอส์ (Giddens, 1990) เห็นว่า ความไว้วางใจเป็นความสามารถในเชิงนามธรรมที่แสดงถึงความเชื่อมั่น (confidence) หรือความเชื่อถือ (reliability) โดยมีลักษณะที่ไม่ขึ้นกับเวลาและสถานที่ ถูกขัดแย้งออกมาหรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความรู้แบบไม่ลึกซึ้ง หรืออาจถูกแสดงออกมาในเชิงสัญลักษณ์ ที่ขึ้นอยู่กับความเชื่อเฉพาะตัว บุคคลที่มีต่อหรือศรัทธาต่อบุคคล ดำรงอยู่ในบริบทการกระทำของมนุษย์โดยทั่วไปภายใต้โครงสร้างสังคมหนึ่งๆ สามารถแยกได้ว่าเป็นความไว้วางใจที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลและตัวระบบ ซึ่ง เณลิมชัย กิตติศักดิ์นาวัน (2552) และ พรทิพย์ เกษุรานนท์ (2552) กล่าวว่า ความไว้วางใจว่า เป็นความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำของบุคคลที่แสดงถึงความมั่นใจ ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนต่อบุคคล ว่าบุคคลนั้นจะซื่อสัตย์ ไม่ทำร้ายหรือเอาเปรียบ

การให้อภัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลและเกิดขึ้นระหว่างบุคคล โดยการให้อภัยนั้นแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการรู้จัก อารมณ์ แรงจูงใจและพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล โดยมีความยินดีที่จะละทิ้งความไม่พอใจ ขุ่นเคืองใจ ลดการตัดสินใจทางลบ และไม่ตอบโต้กลับเมื่อมีการคุกคาม และยังคงมีความรู้สึก ร่วมมีความเมตตา ให้ความรัก รวมถึงเพิ่มแรงจูงใจที่จะกลับคืนดีกันและมีมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลที่มาทำการคุกคาม (บิวมิสเตอร์, เอกซ์ไลน์, และ โซนเมอร์ (Baumeister, Exline, & Sommer), 1998 อ้างถึงใน ชาญ รัตนะพิสิฐ, 2559) ขณะที่ ลอยเลอร์-โรว์ และ พิเฟรี (Lawler-Row, & Piferi, 2006) อธิบายว่า การให้อภัย เป็นการลด

ความคิด ความรู้สึกและการกระทำด้านลบต่อผู้กระทำผิด และเป็นการเพิ่มความรู้สึกด้านบวก เช่น การยอมรับและความเห็นใจแทน ส่วน ไรย และพรากการเมนท์ (Rye, & Pargament, 2002) กล่าวว่า คือ การให้อภัย เป็นการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ทางลบ (การมีเจตนาร้าย) การรู้การคิดทางลบ (ความคิดอาฆาตแค้น) และพฤติกรรมทางลบ (ก้าวร้าวทางวาจา) ที่มีต่อความอยู่ดีธรรมและอาจรวมทั้งการมีอารมณ์ทางบวกต่อผู้กระทำผิด

นอกจากนี้ บัวมิสเตอร์และเอกซ์ไลน์ (Baumeister, & Exline, 2000) กล่าวว่า การให้อภัยเป็นทั้งภายในคืออารมณ์ และภายนอกคือพฤติกรรม บางคนเลือกที่จะบอกคนอื่นว่าเขาให้อภัย แต่จริง ๆ แล้วยังคงมีอารมณ์โกรธอยู่ข้างใน ส่วน เอ็นไรท์ และคอลลอยล์ (Enright, & Coyle, 1998) กล่าวว่า การให้อภัย คือ ความยินดีที่จะละทิ้งความไม่พอใจ ชื่นเคืองใจ การตัดสินทางลบ และไม่ตอบโต้กับบุคคลที่มาทำร้ายตน และยังคงมีความรู้สึกโกรธเมตตาและยังรักบุคคลนั้น สอดคล้องกับ เอ็นไรท์ (Enright, 1992) ได้ให้ความหมายของการให้อภัยไว้ว่า หมายถึง การตอบสนองของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกบุคคลที่ทำให้เจ็บปวด โดยเอาชนะความรู้สึก การคิด และพฤติกรรมทางที่ไม่ดีต่อบุคคลนั้น ๆ แทนที่ด้วยการมีความรู้สึก การคิด และพฤติกรรมในทางที่ดีซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ให้อภัย

ความรับผิดชอบ เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับพันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์ (ฟลิปโป (Flippo), 1966) ยังเป็นการค้นหาอุปนิสัย อารมณ์ของบุคคลว่ามีความรอบคอบ รับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้มากน้อยเพียงใด (ลอร์ชี (Lawshie), 1966) มีความไวใจได้ มีความคิดริเริ่ม ความไม่ทอดทิ้งต่อผู้อุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำดีกว่าเดิม ยังรวมถึงการแสดงออกถึงความใส่ใจที่จะกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ทั้งที่เป็นของตนเองและของกลุ่มให้สำเร็จตรงต่อเวลาและการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนด้วยตนเอง ทั้งที่อยู่ต่อหน้าและลับหลัง

ระบอบประชาธิปไตย

รากฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น นักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับว่าเริ่มต้นมาจากประเทศกรีกโบราณและได้พัฒนามาในบรรดาประเทศยุโรป ตลอดจนสหรัฐอเมริกาซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา ซึ่งพอจะประมวลลักษณะสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยได้เป็น 4 ประการ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2545) ดังนี้ ประการแรก ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจประชาธิปไตย คือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในรัฐ ประการที่สอง ประชาชนทุกคนในรัฐมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ประการที่สาม การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐนั้น ถ้อยคำของเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสินแต่ในเวลาเดียวกันเสียงส่วนน้อยหรือคนส่วนน้อยในรัฐจะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายที่ป้องกันมิให้ประชาชนส่วนใหญ่กดขี่ข่มเหงอย่างผิดทำนองคลองธรรม และ ประการที่สี่ กระบวนการของประชาธิปไตยคือ วิธีการปกครองซึ่งได้รับความยินยอมพร้อมใจของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งแสดงออกในรูปของการเลือกตั้ง การอภิปราย การออกเสียงประชามติการเสนอร่างกฎหมายของประชาชน เป็นต้น

ประชาธิปไตยเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเองซึ่งแตกต่างจากแนวคิดก่อนหน้าที่เชื่อว่าประชาชนมีชีวิตอยู่เพื่อเสริมสร้างบารมีหรือความมั่งคั่งให้กับกษัตริย์ หรือมีชีวิตตามความต้องการของพระเจ้า การเปลี่ยนกระบวนทัศน์นี้เป็นผลจากยุคแสงสว่าง (Age of Enlightenment, 1650s to 1780s) โดยการนำ

แนวคิดประชาธิปไตยมาใช้จริงนั้นมีลักษณะเป็นขั้นเป็นตอนจากประชาธิปไตยเชิงรูปแบบไปเป็นประชาธิปไตยเชิงเสรี และเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม แม้ว่าประเทศส่วนใหญ่ในโลกเป็นประเทศประชาธิปไตยแต่บางประเทศก็เป็นแค่ในนาม บางประเทศเป็นประชาธิปไตยที่ไม่มีเสรีภาพหรือประชาธิปไตยแบบครึ่งใบ บางประเทศเป็นประชาธิปไตยเชิงเสรี และบางประเทศก็พัฒนาไปเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของรัฐบาลและมีกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประชาธิปไตยนั้นกล่าวได้ว่ามีความหมายทั้งในแง่อุดมการณ์หรือลัทธิความคิดทางการเมือง และความหมายในเชิงระบอบการปกครอง โดยเป็นที่ประจักษ์กันทั่วไปว่าระบอบการปกครองที่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีกลไกเงื่อนไขหรือรับศักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมกันของบุคคลในสังคมคือการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่ถือว่าประชาชนคือเจ้าของอำนาจ (เกรียงศักดิ์ ราชโคตร, 2552) โดยหลักการของประชาธิปไตยคือประชาชนปกครองตนเอง ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตยจะยึดหลักเสียงข้างมากในการตัดสินใจหรือลงมติในเรื่องต่าง ๆ แต่ก็ต้องรับฟังเสียงข้างน้อย หรือมีลักษณะที่สำคัญคือเป็น “อำนาจของปวงชน” (people’s power) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ การปกครองต้องยึดถือเสียงข้างมาก ประชาชนต้องมีสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาควิธีการของประชาธิปไตยคือการเลือกตั้งตัวแทนประชาชนไปทำหน้าที่ออกกฎหมายที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ (เกรียงศักดิ์ ราชโคตร, 2552)

การยึดหลักกฎหมาย แบลค (Black, 1972) ให้คำนิยาม กฎหมายว่า คือ การควบคุมทางสังคมของรัฐบาลเป็นบรรทัดฐานของรัฐและประชาชน ดังนั้น กฎหมายจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับการควบคุมทางสังคมได้ 4 ทาง ได้แก่ (1) แบบลงโทษ (penal) เป็นการควบคุมการกระทำโดยการออกข้อห้าม (prohibition) ซึ่งถ้าใครละเมิดถือว่าเป็นความผิด (guilt) และกลุ่ม (group) ซึ่งจะเป็นผู้เสียหายดำเนินคดีเพื่อให้ผู้ละเมิด (offender) ถูกลงโทษ (punishment) (2) แบบชดเชยความเสียหาย (compensatory) เป็นเรื่องการควบคุมให้ทำตามความผูกพัน (obligation) ซึ่งผู้มีความผูกพันถือว่าเป็นผู้มีหนี้ (debt) ที่จะต้องชำระผู้เสียหาย (victim) จากการละเมิด ความผูกพันยอมเป็นผู้ฟ้องร้องเพื่อให้ลูกหนี้ ชำระหนี้ (3) แบบบำบัดรักษา (therapeutic) เกิดขึ้นเมื่อมีผู้ประพฤติผิดปกติ (normality) ของคนทั่วไปทำให้มีความต้องการจำเป็น (need) จากผู้มีพฤติกรรมผิดปกติเอง (deviant) ซึ่งเป็นผู้เคราะห์ร้าย (victim) ที่จะต้องได้รับการบำบัดรักษา คือ ต้องได้รับการช่วยเหลือ (4) แบบสมานความแตกแยก (conciliatory) เกิดขึ้นเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีขัดแย้งแตกแยกกันไม่สามัคคีกลมเกลียว (harmony) คู่กรณีอยู่ในสภาพที่มีความขัดแย้ง (conflict) ซึ่งคู่พิพาท (disputants) ย่อมต้องการที่จะขจัดความขัดแย้งโดยหาข้อยุติ (resolution) ที่พอใจทั้งสองฝ่าย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายนั้น เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมและเป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลทุกคน กฎหมายจึงไม่ได้ควบคุมแต่เฉพาะผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (deviant behavior) เท่านั้น

การปฏิบัติตามเสียงข้างมาก หลักเกณฑ์คุณลักษณะการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้ คือ (1) ความเสมอภาคทางกฎหมาย ทุกคนจะต้องเท่าเทียมกันในสายตาของกฎหมาย เมื่อทำผิดจะถูกพิจารณาตัดสินโดยใช้กฎหมายเดียวกัน ศาลประเภทเดียวกันและกระบวนการอย่างเดียวกัน (2) ความเสมอภาคในการออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งมีเสียงเดียวไม่ว่าจะยากจนหรือร่ำรวย โง่หรือฉลาดก็ตาม (3) มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเป็นครั้งคราว เพื่อ

ป้องกันปัญหาการผูกขาดทางการเมือง (4) มีการออกกฎหมายโดยใช้มติของเสียงส่วนมาก และ (5) มีเสรีภาพในการประกอบกิจกรรมทางการเมือง และมีเสรีภาพในการมีนโยบายทางการเมือง (พาโดเวอร์ (Padover), 1963) ซึ่ง ทินพันธุ์ นาคะตะ (2516) อธิบายว่า การยึดถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย เนื่องจากในสังคมหนึ่ง ๆ นั้นมีสมาชิกจำนวนมาก ย่อมเป็นธรรมดาที่ทุกคนจะมีความเห็นพ้องหรือมีเจตนาธรรมณ์อย่างเดียวกันไม่ได้ทั้งหมด การใช้อำนาจปกครองของประชาชนจะเป็นไปได้ จะต้องใช้หลักการของเสียงข้างมาก และการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ เป็นกรรมวิธีทางปฏิบัติของหลักเกณฑ์นี้ แต่เพราะเราไม่มีทางที่จะแน่ใจได้ว่าคนกลุ่มใหญ่จะใช้วิจารณ์ญาณของเขาไปในทางที่ถูกต้องได้ทุก ๆ คราว คนกลุ่มใหญ่ก็อาจถูกอิทธิพลของอารมณ์ได้ในบางโอกาส หรือเกิดความเชื่อมั่นในอำนาจ ซึ่งเป็นไปได้อย่างมาก และเคยปรากฏมาหลายครั้ง ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมาตรการป้องกันมิให้มีการกดขี่ข่มเหงคนกลุ่มน้อยเกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดระบบเผด็จการของคนส่วนใหญ่

การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ เพราะเกี่ยวข้องกับอำนาจในการตัดสินใจ แต่การมีส่วนร่วมที่แท้จริงมี 3 ระดับคือ แบบหุ่นส่วนที่ประชาชนมีอำนาจในการเจรจาต่อรองและการมอบอำนาจให้ชุมชนมีสิทธิมีเสียงและชุมชนมีอำนาจในการที่จะเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นเอง แต่การมีส่วนร่วมในระดับอื่นเช่นการแจ้งข่าวสารข้อมูลให้ทราบ การปรึกษาหารือและการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เพราะมีส่วนร่วมแต่ในนาม ส่วนรูปแบบนั้นไม่ใช่การมีส่วนร่วมเลยเช่นการให้ชุมชนอยู่ภายใต้การสั่งการหรือชุมชนเป็นผู้รับการดูแลโดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นต้น (ฟิชเชอร์ (Fisher), 2000) การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม (รีดเดอร์ (Reeder), 1973) สอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงส์ทองคำ (2523) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากถือหลักการเช่นเดียวกันกับการเมืองระดับชาติแล้ว อาจต้องคำนึงถึงลักษณะความแตกต่างของการเมืองระดับชาติกับการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย เพื่อจะได้กำหนดวิธีการทางการเมืองมีส่วนร่วมของประชาชนให้เหมาะสมกับระดับท้องถิ่น และสภาพของการเมืองในท้องถิ่น กล่าวคือ การปกครองท้องถิ่นหรือการเมืองระดับท้องถิ่นนั้นมีเขตพื้นที่ไม่กว้างใหญ่นัก จำนวนประชากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่มาก กิจกรรมของท้องถิ่นมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัดแจ้ง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่นมากขึ้น และใกล้ชิดขึ้น ย่อมเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และจะเป็นผลดีเพราะกิจการของท้องถิ่นได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างกว้างขวางประกอบทั้งจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนบันดาลให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความราบรื่น การที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนในกิจการของท้องถิ่นอีกลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจ นั่นคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นที่องค์กรปกครองท้องถิ่นเห็นสมควรที่จะให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น หรือแสดงความต้องการของเขา

สรุป

การสร้างความปลอดภัยตามหลักการยึดหลักกฎหมาย เป็นการนำหลักนิติธรรมซึ่งเป็นเสาหลักสำคัญของการพิทักษ์ระบอบประชาธิปไตยและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนเป็นหลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย

ที่กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมจะต้องไม่ฝ่าฝืน ชัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Sriwittaya, 2015) ศึกษาเรื่อง หลักนิติธรรมกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยแนวทางพุทธวิถีในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า หลักนิติธรรมซึ่งเป็นเสาหลักสำคัญของการพิทักษ์ระบอบประชาธิปไตยและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนมีความสอดคล้องกับหลักการและกลไกการปรองดองสมานฉันท์โดยแนวทางวิถีพุทธในสังคมไทย ซึ่งสามารถใช้เป็นนวัตกรรมกลไกการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยวิถีพุทธเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่มุ่งสู่การสร้างสังคมธรรมาธิปไตยขึ้นในประเทศไทยได้สำเร็จ

การสร้างความปรองดองตามหลักการปฏิบัติตามเสียข้างมาก จะต้องมีการตกลงกันด้วยแนวทางไกล่เกลี่ย เพื่อจะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมข้อเสนอเรื่องการปรองดอง จึงต้องหาวิธีการระดมสมองเพื่อลดหรือแก้ไขความขัดแย้งให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปรกติสุข สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Thanasathit, 2013) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับฐานรากของสังคม ประกอบด้วย คนส่วนใหญ่ที่เสียเปรียบ สภาพพัฒนาการเมืองจึงเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยจากเบื้องล่าง เพื่อให้ประชาธิปไตยมีฐานที่มั่นคง การเน้นในเรื่องการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนและเรื่องชุมชนเข้มแข็ง การกระจายอำนาจ เมื่อประชาธิปไตยชุมชนมีขึ้นได้ ชุมชนหรือประชาชนจะมีความเข้มแข็ง ความแตกแยกและความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ปรากฏอยู่ก็จะน้อยลง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (King Prajadhipok's Institute, 2012) ศึกษาเรื่อง การสร้างความปรองดองแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ต้องริเริ่มดำเนินการเพื่อสร้างความปรองดองก็คือรัฐบาล ฝ่ายค้าน และทุกฝ่ายควรช่วยกันสร้างบรรยากาศแห่งการปรองดองโดยการยุติการกระทำที่ถือเป็นการทำลายบรรยากาศแห่งการปรองดองทั้งหมดและไม่รวบรัดใช้เสียงข้างมากเพื่อแสวงหาทางออก

การสร้างความปรองดองตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการสร้างความปรองดอง ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กำหนดวิธีแก้ไขปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตัว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Promphanjai, 2015) ศึกษาเรื่อง ความปรองดองในสังคมพหุลักษณะของไทย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความปรองดองในสังคมไทยให้เกิดขึ้นได้อีกครั้ง โดยกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสังคมเป็นแบบพหุนิยม รวมทั้งการยึดมั่นในหลักการและการแก้ไขปัญหาตามระบอบและแนวทางประชาธิปไตย และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Thanasathit, 2013) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า สภาพพัฒนาการเมืองจะทำให้การเมืองมีการผสมผสานกันระหว่างการเมืองที่ต้องมีระบบตัวแทนและการเมืองที่เป็นเรื่องของพลเมืองที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีวิถีประชาธิปไตย โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การลดความเกลียดชัง การทำให้อารมณ์และความรู้สึกที่รุนแรงลดน้อย ด้วยการเรียนรู้เพื่อให้รู้ข้อเท็จจริงก่อนที่จะตัดสินหรือวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ต้องตระหนักรู้ถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chaicharoenwattana, B., & Renumat, L. (2017) ศึกษาเรื่อง สันติวิธี: การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ผลการวิจัยพบว่า การใช้แนวทางสันติวิธีสามารถดำเนินการได้หลายวิธี คือ ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงอย่างสิ้นเชิง โจมตีที่ปัญหาไม่โจมตีที่

ตัวบุคคล สร้างความสัมพันธ์อันดี ไม่มุ่งเอาชนะกันแต่สร้างความร่วมมือกัน ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย
ม อ ง ท ก ค น
มีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sripochangkun, S. (2016) ศึกษาเรื่อง การสร้าง
ความปรองดองผ่านระบบจารีตประเพณีกับข้อจำกัด เรื่องความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษาการสร้าง
ความปรองดองภายใต้ระบบเซียร์ ประเทศโซมาเลีย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความปรองดองภายใต้ระบบเซียร์เป็น
ความพยายามสร้างสังคมหลังความขัดแย้งผ่านกลไกผู้อาวุโสประจำตระกูลในการเข้ามาจัดการรับผิดชอบต่อความ
ขัดแย้งและหลีกเลี่ยงการตอบโต้ความรุนแรงแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน

การสร้างควมไว้วางใจ ได้รับการคาดหวังจากประชาชนว่าจะเป็นระบอบการปกครองที่จะทำให้
สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต สนองต่อความต้องการ และลดความขัดแย้งภายในสังคม ด้วยการเปิดโอกาสให้มี
การเสนอความต้องการของแต่ละฝ่าย ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความต้องการของประชาชนที่มีอยู่เป็น
จำนวนมากได้รับการตอบสนองอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Cogco, T., &
Masorn, C. (2018) ศึกษาเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย ผลการวิจัยพบว่า
วิธีการในการจัดการความรุนแรงที่คิดว่าเหมาะสมในการแก้ปัญหาความรุนแรงในปัจจุบันนั้น ต้องนำวิธีการหลายๆ
วิธีมาบูรณาการ ส่วนด้านพฤติกรรมในการจัดการความรุนแรงที่ผ่านมา คือ การเอาชนะ ส่วนปัญหาในด้านความ
ไว้วางใจในตัวบุคคลส่งผลกระทบมาก และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Klanklamsuwan, W. (2014) ศึกษา
เรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการจัดเวทีเสวนาสร้างความสุขอย่างยั่งยืน ใน
ระดับมาก ในเรื่องเหตุผลและความจำเป็นในการเข้าควบคุมอำนาจการปกครอง การชี้แจงขั้นตอนการทำงาน 3
ระยะในการบริหารประเทศ การเสวนาถึงสภาพชุมชน/สังคม

การให้อภัย ซึ่งการให้อภัยไม่สามารถยกเลิกผลของการกระทำผิด หรือทำให้ทุกอย่างเหมือนเดิม แต่
การให้อภัยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับมาดำเนินชีวิตอย่างปกติ ไม่ถูกตอกย้ำหรือซ้ำเติม
สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Keyuraphan, (2017) ศึกษาเรื่อง พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง
การเมืองไทยในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งการเมืองไทยในปัจจุบัน"
สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและทางการเมืองได้ เพราะหลักคำสอนพระพุทธศาสนาสอนให้คนใช้ชีวิตอย่างมี
ความสุข เกิดความสำเร็จ ทั้งหลักการอยู่ร่วมกัน หลักการปกครองคน ไม่ว่าใครในอาชีพไหนถ้ามีหลักธรรมคำสอน
ของพระพุทธเจ้าก็จะทำให้ชีวิตพบความสุขและความสำเร็จ นอกจากนี้ควรปรับทัศนคติต่อกันแต่ไม่ให้นำไปปรับ
ทัศนคติในค่ายทหาร เราต้องคิดดี พูดดี ทำดี จากนั้นต้องทำให้เกิดความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม ไม่เอาไรต์เอา
เปรียบกัน ให้อภัย เอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งปัญหาที่เกิดในสังคมและทางการเมือง และสอดคล้อง
กับผลงานวิจัยของ Sripochangkun, (2015) ศึกษาเรื่อง การให้อภัยกับความปรองดอง ผลการวิจัยพบว่า แม้การ
ให้อภัยจะเป็นเรื่องที่ยากเพียงใดก็ตาม แต่การให้อภัยถือเป็นความจำเป็นยิ่งยวดในทางการเมือง กระนั้นก็ตาม
การให้อภัยมิได้กระทำกันได้ง่ายดายหรือฉาบฉวย ในทางตรงข้าม สังคมการเมืองต้องตระหนักถึงความหมายอัน
ลึกซึ้งของการให้อภัย เส้นทางของการให้อภัยและภาระของการให้อภัย

ความรับผิดชอบ การสร้างความปรองดอง สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากคือ ความรับผิดชอบ ซึ่งต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ พร้อมแสดงข้อเท็จจริงและพร้อมรับการตรวจสอบจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Cogco & Masorn (2018) ศึกษาเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาควรนำสันติวิธีมาใช้โดยยึดหลักของนิติธรรม นิติรัฐ หลักความยุติธรรม ความมีคุณธรรม และจริยธรรม โดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย เช่นเดียวกับผลงานวิจัยเรื่อง ทศวรรษการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองไทย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความปรองดองของรัฐบาลชุดที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ โดยเฉพาะขาดการยอมรับในการปกครองร่วมกัน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการสร้างความปรองดองและธรรมาภิบาลที่เพียงพอ ดังนั้นแนวทางในการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้น ประกอบด้วย การสร้างกลไกที่ได้รับการยอมรับร่วมกันจากผู้เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ ราชโคตร. (2552). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- กลุ่มงานบริการวิชาการ 3. (2557). *การสร้างความปลอดภัย: แสงสว่างส่องนำทางสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2557/hi2557-016.pdf>
- เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. (2552). *ความไว้วางใจในองค์กรของประเทศไทย ศึกษาเปรียบเทียบองค์การภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2546). *อาวุธมีชีวิต?: แนวคิดเชิงวิพากษ์ว่าด้วยความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2516). ประชาธิปไตย: ความหมาย ปัจจัยเอื้ออำนวย และการสร้างจิตใจ. *วารสารธรรมศาสตร์*, 3(2), 9-12.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2558). *ประชาธิปไตยในยุคเปลี่ยนผ่าน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2523). *การปกครองท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรทิพย์ เกษรานนท์. (2552). *ความไว้วางใจนั้นสำคัญไฉน*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก http://www.stou.ac.th/Schools/Shs/1_2552/Relax.htm
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2558). *วาระแห่งความเกลียดชัง*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก http://drphichai.blogspot.com/2015/06/blog-post_98.html
- พิรงรอง รามสูต. (2556). *การกำกับดูแลสื่อที่เผยแพร่เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก <https://thainetizen.org/2013/07/online-hate-speech-in-thailand-research-chula/>
- สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2555). *สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสายธารประชาธิปไตย.

- อติเทพ ไชยสิทธิ. (2555). *กระบวนการปรองดองจะเกิดขึ้นได้หรือไม่*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก <http://www.enlightened-jurists.com>.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. (2555). *ระบบของการปรองดอง*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52930263/chapter5.pdf
- Abu-Nimer, M. (2001). *Reconciliation, Justice, and Consistence: Theory and Practice*. Lanham, MD: Lexington Books.
- Baumeister, R. X., & Exline, J. J. (2000). *Expressing forgiveness and repentance: Benefits and barriers*. New York: Guilford.
- Black, D. (1972). *Sociological Justice*. Oxford: Oxford University.
- Chaicharoenwattana, B., & Renumat, L. (2017). Peaceful Means: Conflict Management in accordance with peaceful means. *Journal of Peace Studies, MCU, 5* (2), 1-16.
- Cogco, T., & Masorn, C. (2018). Guidelines for solving Thai political violence. *Journal of Mahachulalongkornrajavidyalaya Journal, 5* (1), 31-45.
- Cook, J., & Wall, T. (1980). New work attitude measures of trust, organizational commitment and personal need non-fulfillment. *Journal of Occupational Psychology, 53*,(1), 39-52.
- Dozier, R. W. (2003). *Why We Hate: Understanding, curbing, and eliminating hate in ourselves and our world*. New York: McGraw-Hill Book.
- Enright, J. T. (1992). The remarkable saccades of asymmetrical vergence. *Vision Research, 32*,(12), 2261-2276.
- Enright, R. D., & Coyle, C. T. (1998). *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological perspectives*. Philadelphia: Templeton Foundation Press.
- Fisher, J. W. (2000). Being human, becoming whole: Understanding spiritual health and well-being. *Journal of Christian Education, 43*(3), 37-52.
- Flippo, E. B. (1966). *Management: A behavioral approach*. Boston, Mass: Allyn and Bacon.
- Galtung, J. (1990). Cultural violence. *Journal of Peace Research, 27*(3), 291-305.
- Geller, E. S. (1999). *Interpersonal trust: What is it and how can it be increased*. Retrieved February 11, 2021, from <http://www.safetyperformance.com/interpersonaltrust-whatisitandhowcanitbeincreased.pdf>
- Giddens, A. (1990). *The Consequence of modernity*. England: IJ.Press.
- Keyuraphan, S. (2017). *Integrated Buddhism in resolving current Thai political conflicts* (Doctorate Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Klanklamsuwan, W. (2014). The process of involvement with reconciliation For reform in the northeast region. *Journal Ratchaphruek, 12*(3), 10-16.

- Lawler-Row, K. A., & Piferi, R. L. (2006). The Forgiving Personality Describing a Life Well Lived. *Personality and Individual Differences, 41*,(6), 1009-1020.
- Lawshe, C. H. (1966). *Principles of Personal Testing*. New York: McGraw-Hill Book.
- Mayer, C. R., Davis, H. J., & Schoorman, D. F. (1995, March). An Integrative Model of Organizational Trust Academy of Management. *Science Direct, 20*(3), 709-734.
- McKnight, D. H., & Chervany, L. N. (2001). *Conceptualizing trust: A Typology and e-commerce Customer Relationships Model*. Ottawa: International Development Research Centre.
- Moore, Christopher, W. (2003). *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict* (3rd ed.). CA: Jossey-Bass.
- Morris, Catherine. (2004). *Conflict analysis a tutorial*. Retrieved February 11, 2021, from <http://www.peacemakers.ca>
- Padover, S. K. (1963). *Secret diplomacy; espionage and cryptography, 1500-1815*. New York: F. Ungar Pub. Co.
- Promphanjai, A. (2015). Thai government in the period of General Prem Tinsulanonda: The problem of half-democracy (1980 - 1988). *Journal of Social Sciences, Faculty of Political Science. Chulalongkorn University, 45* (2), 75-104.
- Reeder, R.H. (1973). Preferential transcription of *Xenopus laevis* ribosomal RNA in interspecies hybrids between *Xenopus laevis* and *Xenopus mulleri*. *journal of molecular biology, 80*(2), 217-228.
- Reina, D. S., & Reina, M. L. (1999). *Trust and Betrayal In the Workplace: Building Effective in Your Organization*. San Francisco: Berrett Koehler.
- Robinson, S. L. (1996). Trust and breach of the psychological contract. *Administrative Science Quarterly, 41*, (4), 574-599.
- Rye, M. S., & Pargament, K. I. (2002). Forgiveness and romantic relationship in college: Can it heal the wounded heart?. *Journal of Clinical Psychology, 58*, (4),419-441.
- Sripochangkun, S. (2015). Forgiveness and reconciliation. *Journal of Public Administration and Politics, 4* (1), 1-29.
- Sripochangkun, S. (2016). Reconciliation through customary systems and limitations Reconciliation justice: a case study of reconciliation under the Sears system Somalia. *Journal of Political Science and Law Kalasin University, 5*(1), 22-43.
- Sriwittaya, S. (2015). *Rule of law and reconciliation*. Pathum Thani: Research Department, Rangsit University.

Thanasathit, U. (2013). *studied the role of the Political Development Council and the promotion of national reconciliation*. Bangkok: University of the Thai Chamber of Commerce.

Whitney, J. O. (1994). *The trust factor: Liberating profits and restoring corporate vitality*. New York: McGraw-Hill Book.